

Vlaams
Parlement

ingediend op **898** (2016-2017) – Nr. 2
7 november 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid
uitgebracht door Ingrid Pira

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002
tot vaststelling van de regels inzake de dotatie
en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds
en tot opheffing van het decreet van 13 december 2002
tot vaststelling van de regels inzake de dotatie
en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds

Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid:

Voorzitter: Mercedes Van Volcem.

Vaste leden:

Sofie Joosen, Bert Maertens, Marius Meremans, Willy Segers, Nadia Sminate, Peter Wouters;
Bart Dochy, Michel Doomst, Ward Kennes, Koen Van den Heuvel;
Marnic De Meulemeester, Mercedes Van Volcem;
Kurt De Loor, Els Robeyns;
Ingrid Pira.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Paul Cordy, Andries Gryffroy, Lies Jans, Kris Van Dijck, Karim Van Overmeire;
Caroline Bastiaens, Jan Durnez, Martine Fournier, Joris Poschet;
Lydia Peeters, Bart Somers;
Jan Bertels, Yasmine Kherbache;
Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Chris Janssens;
Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

898 (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding	4
1.1. Situering	4
1.2. Uitgangspunten van de integratie van het Stedenfonds in het Gemeentefonds.....	4
1.3. Voorafnames	5
2. Algemene bespreking	6
2.1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	6
2.2. Antwoorden van minister Liesbeth Homans	8
2.3. Repliek van de commissieleden en aanvullend antwoord van de minister	9
3. Artikelsgewijze stemming	9
4. Eindstemming.....	10
Gebruikte afkortingen	11

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid besprak op 25 oktober 2016 het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en tot opheffing van het decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds.

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

1.1. Situering

Minister *Liesbeth Homans* verwijst naar het Vlaams regeerakkoord, waarin staat dat het Stedenfonds wordt afgeschaft en de middelen worden toegevoegd aan de bijzondere financiering voor de centrumsteden van het huidige Gemeentefonds, met respect voor de huidige verhoudingen. Die ambitie wordt met dit ontwerp van decreet waargemaakt.

De integratie van het Stedenfonds in het Gemeentefonds volgt de algemene evolutie richting lokale autonomie en planlastvermindering. Deze evolutie werd op gang getrokken met het Planlastendecreet van 15 juli 2011. Dit leidde tot meer beleidsvrijheid en minder planlast voor de lokale besturen. Met het decreet tot wijziging van diverse decreten houdende de subsidiëring aan de lokale besturen werden zeven sectorale subsidiestromen in het Gemeentefonds geïntegreerd. Nu ligt dus de integratie van het Stedenfonds in het Gemeentefonds voor. Het ontwerp van decreet in kwestie werd op 16 september 2016 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Uiteindelijk is het de bedoeling aan het einde van deze zittingsperiode 2014-2019 te eindigen met twee financiële stromen vanuit Vlaanderen naar de lokale besturen: enerzijds het Gemeentefonds en anderzijds het Investeringsfonds. Dit laatste zal het voorwerp uitmaken van een ander ontwerp van decreet.

1.2. Uitgangspunten van de integratie van het Stedenfonds in het Gemeentefonds

Een eerste uitgangspunt is dat van de vereenvoudiging en de transparantie en het voorzien in een basisfinanciering. Er wordt verder gegaan op de weg van de vermindering van de administratieve lasten.

Ten tweede wordt de voorwaardelijke financiering een voorwaardenvrije financiering. Het Stedenfonds had drie inhoudelijke voorwaarden, waarvoor de middelen moesten worden ingezet en waarover de centrumsteden moesten rapporteren aan Vlaanderen. Het ging om de verhoging van de leefbaarheid van de steden, zowel op stadsniveau als op wijkniveau, het tegengaan van dualisering, en het verhogen van de kwaliteit van het bestuur. Een aparte rapportering via de beleids- en beheerscyclus is niet meer nodig.

Met dit ontwerp van decreet spreekt men over een aanvullende dotatie in het Gemeentefonds, dit om de verhoudingen tussen de centrumsteden te bewaren. De operatie is budgetneutraal voor alle lokale besturen.

De groeivoet van 3,5% evenals de waarborgregeling blijven behouden. Concreet betekent dit voor 2016 een bedrag van 141.427.800 euro en een bedrag van 146.377.773 euro voor 2017. Wat de waarborgregeling betreft, zegt de minister dat het Stedenfonds de opvolger was van het Sociaal Impulsfonds. Bij de overgang van het Sociaal Impulsfonds naar het Stedenfonds heeft de toenmalige

Vlaamse Regering beloofd dat geen enkele centrumstad via het Stedenfonds minder middelen zou ontvangen dan het gedeelte boven het gewaarborgd aandeel uit het Sociaal Impulsfonds 2002. De waarborgregeling was en is nog steeds van belang voor de aandelen van de centrumsteden Genk, Mechelen en Oostende. Om de huidige verhoudingen tussen de centrumsteden te bewaren, was het van belang de waarborgregeling te vrijwaren.

Voor de verdeling in 2016 en de prognose voor 2017 verwijst de minister naar onderstaande tabel. Indien de beoordeling voor Genk, Mechelen en Oostende zou zijn gebeurd op basis van de vroegere criteria, bijvoorbeeld op basis van inwonersaantallen, dan zouden die steden nu aanzienlijk minder krijgen. Onder het Sociaal Impulsfonds kregen zij meer op basis van sociaaleconomische criteria. De toenmalige Vlaamse Regering heeft daarom de waarborgregeling ingebouwd. Die wordt dus overgenomen bij de integratie van het Stedenfonds in het Gemeentefonds.

	Stedenfonds 2016	prognose aanvullende dotatie 2017
ANTWERPEN	68.983.146	71.420.829
GENT	34.094.845	35.563.293
AALST	3.321.369	3.463.107
BRUGGE	4.650.707	4.825.012
GENK*	5.467.773	5.467.773
HASSELT	2.993.910	3.119.000
KORTRIJK	3.021.793	3.133.401
LEUVEN	3.979.074	4.143.415
MECHELEN*	3.781.211	3.781.211
OOSTENDE*	4.134.015	4.134.015
ROESELARE	2.368.504	2.481.005
SINT-NIKLAAS	2.913.817	3.058.926
TURNHOUT	1.717.636	1.787.013
totaal	141.427.800	146.378.000

1.3. Voorafnames

De Vlaamse Gemeenschapscommissie blijft haar voorafname van 10% behouden. Ook de groeivoet van 3,5% wordt aangehouden. Het is de ambitie om dit op termijn te integreren in de algemene dotatie aan de VGC. Deze ambitie is geuit in een conceptnota van minister Gatz betreffende het 'Vlaams Gemeenschapsbeleid in Brussel'. Bedoeling hiervan is om de financiële stromen van Vlaanderen richting de VGC transparanter te maken.

Ook de voorafname van 126.000 euro voor het Kenniscentrum Vlaamse Steden blijft behouden. Hetzelfde geldt voor het bedrag van 630.000 euro voor vorming, sensibilisering en communicatie.

2. Algemene bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1.1. *Tussenkomst van Kurt De Loor*

Kurt De Loor vindt dit ontwerp van decreet 'much ado about nothing'. Het gaat niet om een 'moedig' decreet. De minister maakt zich sterk dat zij een ontwerp van decreet voorschotelt dat de steden en gemeenten financieel vooruit zal helpen. Niets is echter minder waar. Dit ontwerp van decreet behandelt slechts een puur technische kwestie, die volledig voorbijgaat aan de vraag of de verdelingsmethodieken van het Gemeentefonds nog aangepast zijn aan de hedendaagse financieringsnoden. Het zou van meer moed, daadkracht en beleidsvoering getuigen mocht men dit hebben meegenomen in deze oefening. De spreker had ook meer discussie onder de coalitiepartners verwacht. Zo was er de uitspraak van collega Dochy, dat "als Ledegem per inwoner evenveel zou ontvangen als Antwerpen, hij zijn gemeentebelastingen kan afschaffen."

Het ontwerp van decreet is een gemiste kans om de gemeenten, steden en OCMW's structureel en voldoende te ondersteunen. Vorige week bleek uit een VVSG-analyse van de DIBISS-cijfers dat de automatische groei van het Gemeentefonds met 3,5% volledig opgaat aan het betalen van de pensioenfactuur van de lokale besturen. Lokale besturen staan immers, als enige bestuursniveau, helemaal zelf in voor de financiering van de pensioenen van hun statutaire ambtenaren. Wat de Vlaamse gemeenten er in 2015 bij kregen uit het Gemeentefonds, ging volledig naar de hogere pensioenuitgaven voor gemeenten, OCMW's en politiezones. Dit is een pijnlijke vaststelling, terwijl de minister al twee jaar herhaalt dat de groeivoet volstaat om extra beleid te voeren. Hierover wordt al jaren aan de alarmbel getrokken en men spreekt ook al jaren over de 'pensioenbom'. De financiën van de steden en gemeenten staan dus onder druk. Toch focust de minister liever op technisch-juridische ingrepen dan op structurele maatregelen die de financiën van de steden en gemeenten gezond kunnen maken.

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat "inzake financiële verhoudingen tussen Vlaanderen en de lokale besturen, deze Vlaamse Regering resoluut kiest voor maximale vereenvoudiging, transparantie en basisfinanciering". Sp.a kan zich volledig vinden in deze uitgangspunten. Het proces inzake maximale vereenvoudiging en transparantie en de afbouw van de Vlaamse sturing werd tijdens de vorige zittingsperiodes, mede door sp.a, in gang gezet met onder andere het Planlastendecreet.

Sp.a steunt ook het principe van de basisfinanciering. Maar in plaats van basisfinanciering neemt de minister de gemeentelijke financiën op diverse fronten onder vuur. Eerst werd het mes in de sectorale subsidies gezet en werd bespaard op de subsidiëring van de gesco's. Kort daarna werd de compensatie voor materieel & outillage afgeschaft. Er zijn ook nog de facturen van de Federale Regering en de gevolgen van bijvoorbeeld de taxshift. De lokale besturen zijn dus financieel in zeer nauwe schoentjes terechtgekomen. Dit kan tellen wat het respecteren van het Belfortprincipe betreft.

De Raad van State stelt dat het ontwerp van decreet leidt tot een verschil in behandeling tussen enerzijds de centrumsteden (die in aanmerking komen voor de aanvullende dotatie) en anderzijds de overige gemeenten (die hier niet voor in aanmerking komen). Dit is in strijd met het gelijkheidsbeginsel en het beginsel van niet-discriminatie. De Raad van State is van oordeel dat het niet opgaat dat enkel de centrumsteden recht hebben op een aandeel in het bedrag van het jaarlijkse vastleggingskrediet van het Stedenfonds, wanneer die middelen niet

langer dienen om die beleidsdoelstellingen te verwezenlijken. Kurt De Loor meent dat dit een aantal collega's als muziek in de oren moet klinken. Het bevestigt hen immers in het standpunt dat zij hierover in het verleden innamen. Zal deze discussie nog geopend worden? Waarom gaat de minister niet in op de vraag van de Raad van State om het verdelingscriterium ter bepaling van de gemeentelijke aandelen in de aanvullende dotatie aan het Vlaams Gemeentefonds, te herzien?

De spreker besluit dat de minister door de manier van aanpakken een Gemeentefonds met twee snelheden creëert. Bovendien laat ze opnieuw kansen liggen om de steden en de gemeenten toe te laten het hoofd te bieden aan de nieuwe uitdagingen.

2.1.2. Tussenkomst van Marnic De Meulemeester

Marnic De Meulemeester zegt dat de Vlaamse Regering de financiering van de steden en gemeenten maximaal wil vereenvoudigen en transparanter maken. Open Vld juicht deze vereenvoudiging toe. Bovendien wordt de groeivoet van 3,5% consequent behouden, ook voor de middelen van het oude Stedenfonds. Daarmee geeft de Vlaamse Regering een duidelijk antwoord op de bekommernissen die geuit werden toen het voornemen om het Stedenfonds af te schaffen, bekend raakte.

In haar advies werpt de Raad van State de vraag op of de verschillende behandeling tussen de dertien centrumsteden en de overige gemeenten voldoende gemotiveerd is. In de memorie van toelichting wordt omstandig geantwoord op het advies van de Raad van State. Terecht wordt verwezen naar de beleidsautonomie van Vlaanderen en naar het beleid in het verleden. De spreker neemt aan dat die verantwoording voldoende is.

2.1.3. Tussenkomst van Bart Dochy

Bart Dochy is verheugd dat dit ontwerp van decreet leidt tot meer vereenvoudiging en meer vertrouwen in de lokale besturen. Ook het verhaal van de planlastvermindering kan op zijn steun rekenen. Niettemin wil hij twee objectieve vaststellingen onder de aandacht brengen.

Een eerste vaststelling is dat 49% van het bedrag van het Stedenfonds wordt toebedeeld aan Antwerpen. Een tweede vaststelling is dat het in het Stedenfonds gaat om een bedrag van 146 miljoen euro terwijl het Plattelandsfonds slechts 8 miljoen euro omvat.

2.1.4. Tussenkomst van Michel Doomst

Michel Doomst meent dat met dit ontwerp van decreet opnieuw een belangrijke stap wordt gezet om meer vertrouwen te geven aan de lokale besturen. Men verlaat het vroegere pad van betutteling en regelneverij. Anderzijds doen de ruim 70 miljoen euro middelen voor Antwerpen uiteraard watertanden, zeker als men dat vergelijkt met de 8 miljoen euro in het Plattelandsfonds. Het gaat hier toch wel om een heel groot verschil. De discussie hierover moet blijvend kunnen worden gevoerd. Naar de toekomst moet men zien of men die verhoudingen niet wat billijker kan maken. Zo kan het Plattelandsfonds bijvoorbeeld niet rekenen op een gegarandeerde jaarlijkse groei van 3,5%.

2.1.5. *Tussenkoms van Ingrid Pira*

Ingrid Pira ziet dit ontwerp van decreet als een technische kwestie die ze wel kan steunen. Dat neemt niet weg dat ze bedenkingen heeft bij de groeivoet van het Gemeentefonds die weliswaar behouden blijft maar opgesoupeerd wordt door allerlei Vlaamse en federale maatregelen die de lokale financiën bezwaren.

De spreker meent dat de kritiek van de Raad van State voldoende werd ontkracht in de memorie van toelichting. Dit ontwerp van decreet is niet bedoeld om iets te wijzigen, maar behoudt op een budgetneutrale manier de bestaande verhoudingen. Groen zal dit ontwerp van decreet dan ook goedkeuren.

2.1.6. *Tussenkoms van Nadia Sminate*

Nadia Sminate stoort zich aan het feit dat sp.a steeds weer hetzelfde debat wil aanzwengelen. Telkens opnieuw wordt de slechte financiële toestand van de lokale besturen toegeschreven aan andere niveaus. In haar gemeente moet het beleid ook de broeksriem aanspannen, maar de schuld daarvoor wordt niet naar een ander doorgeschoven. Bovendien schijnt er intussen licht aan het einde van de tunnel en dat is te wijten aan de manier waarop de gemeente heeft gewerkt.

Het is een feit dat gemeenten als Zottegem en Londerzeel minder middelen per inwoner krijgen. Vraag is echter hoeveel leefloners Zottegem telt, hoeveel OKAN-klassen er zijn, hoeveel LOI's er werden opgevangen, hoeveel Syriëstrijders er zich in Zottegem bevinden enzovoort. Het is een intellectueel oneerlijk debat om de bedragen per inwoner te vergelijken met die van de centrumsteden.

De spreker is al blij dat de minister in deze moeilijke tijden heeft vastgehouden aan de groeivoet van 3,5%. Bovendien wordt er een administratieve vereenvoudiging doorgevoerd. Om die redenen zal N-VA het ontwerp van decreet voluit steunen.

2.2. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Minister *Liesbeth Homans* zegt dat dit ontwerp van decreet inderdaad een eerder technische aangelegenheid betreft die aanleiding geeft tot planlastvermindering voor de lokale besturen. Er is ook de belangrijke evolutie naar twee financieringsstromen naar de lokale besturen.

De Raad van State heeft inderdaad gesteld dat men in het Gemeentefonds nu dertien centrumsteden zal hebben die op een andere manier behandeld zullen worden. In de memorie van toelichting wordt hier echter zeer uitvoerig op gerepliceerd. Overigens was ook het Stedenfonds exclusief voorbehouden voor de dertien centrumsteden. Het is dus niet zo dat de andere gemeenten nu benadeeld worden.

De minister benadrukt nogmaals het belang van de planlastvermindering en de evolutie naar twee financieringsstromen vanuit de Vlaamse overheid naar de lokale besturen. Op die manier kunnen de lokale besturen zich met nuttiger zaken bezighouden dan het wekelijks of maandelijks schrijven van rapporten aan de Vlaamse overheid om zich te verantwoorden over wat er met de centen gedaan wordt.

Tot slot zegt de minister dat het Plattelandsfonds niet onder haar bevoegdheid valt. In het regeerakkoord noch in de beleidsnota's is voorzien in een groeivoet of indexatie van dat fonds. Dat is wel het geval voor het Gemeentefonds en het Stedenfonds.

2.3. Repliek van de commissieleden en aanvullend antwoord van de minister

Kurt De Loor herhaalt dat zijn fractie voluit achter de uitgangspunten van vereenvoudiging, transparantie en basisfinanciering staat. Vertrouwen in de lokale besturen is ook broodnodig. Probleem is echter dat de Vlaamse facturen systematisch naar die lokale besturen worden doorgeschoven. De beslissingen die op Vlaams niveau worden genomen, houden totaal geen rekening met de impact op de steden en gemeenten.

De spreker voelt zich niet aangesproken door de opsomming van Nadia Sminate. Zottegem voert wel degelijk een sterk sociaal beleid. Hij meent nog dat Marnic De Meulemeester blij is met een dode mus. De groeivoet van het Gemeentefonds wordt inderdaad behouden, maar die groei wordt volledig opgesoupeerd door de groeiende pensioenlasten van de lokale besturen. Ruimte voor nieuw beleid is er niet.

Kurt De Loor is er niet van overtuigd dat in de memorie van toelichting de kritiek van de Raad van State wordt weerlegd. Integendeel, er wordt naast de kwestie geantwoord. Nergens wordt de kritiek weerlegd dat het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel en het principe van niet-discriminatie is geschonden. Kan dit worden verduidelijkt door de minister?

Minister *Liesbeth Homans* verwijst naar het feit dat er in het Stedenfonds dertien centrumsteden waren die aanspraak konden maken op de middelen. Het Stedenfonds wordt nu voor diezelfde dertien centrumsteden geïntegreerd in het Gemeentefonds. In het kader van de financiële rechtszekerheid was dit het beste pad om te bewandelen. In de memorie van toelichting wordt de kritiek van de Raad van State grondig weerlegd. Het gebeurt overigens wel vaker dat een Vlaamse Regering het oneens is met de Raad van State. De minister meent dat Kurt De Loor spijkers op laag water zoekt. Hij had bij de bespreking van de integratie van de zeven sectorale subsidiestromen in het Gemeentefonds dezelfde opmerking kunnen maken, maar heeft dat toen niet gedaan.

Kurt De Loor merkt op dat de Raad van State heeft gezegd dat door het loslaten van de beleidsdoelstellingen uit het Stedenfonds het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel en het beginsel van de niet-discriminatie geschonden worden. Hij stelt dat de minister daar niet op antwoordt maar om de hete brij blijft fietsen.

3. Artikelsgewijze stemming

Artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen met 10 stemmen.

Artikelen 3 tot 9 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

4. Eindstemming

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en tot opheffing van het decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds, wordt aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

Mercedes VAN VOLCEM,
voorzitter

Ingrid PIRA,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

DIBISS	Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels
gesco	gesubsidieerde contractueel
LOI	lokaal opvanginitiatief
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OKAN	onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten